

*Мар'ян СЕНЬКІВ,
(м.Київ, Україна)*

СТРУКТУРА ГЕОЕКОЛОГІЧНОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ СФЕРИ ТУРИЗМУ

У контексті глобалізаційних та євроінтеграційних процесів туризм покликаний забезпечити соціальну та культурну інтеграцію людей і народів, зближення континентів, зміцнення миру та міжнародного взаємопорозуміння, водночас, зробити його прибутковою сферою світової та національної економіки.

Повноцінного глобального характеру туризм в Україні набув у ХХІ ст., розвиваючись у напрямках: збільшення туристичних потоків; забезпечення загальнодоступного і повноцінного відпочинку туристів та їхнього оздоровлення; ознайомлення з історико-культурною спадщиною та сьогоденням українського народу і держави; забезпечення раціонального використання та збереження туристичних ресурсів; створення ефективної системи туристичної діяльності для забезпечення потреб внутрішнього та іноземного туризму; удосконалення співробітництва з зарубіжними країнами та міжнародними організаціями; участь у міжнародних програмах розвитку туризму; забезпечення безпеки туристів, захист їхніх прав, інтересів [1, с. 5].

Подальший розвиток національної туристичної індустрії України в контексті сталого розвитку, зумовлює необхідність вдосконалення підготовки майбутніх фахівців сфери туризму на основі компетентнісного підходу.

Однією із вагомих складових цієї підготовки є формування геоєкологічної компетентності фахівців сфери туризму, що реалізується у процесі професійної освіти. Формування геоєкологічної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму спрямовано на усвідомлене використання набутих знань у практичну діяльність й одночасно виступає засобом виховання, в процесі якого відбувається формування системи цінностей, й морального ставлення особистості до навколишнього природного середовища.

Специфіка геоєкологічної компетентності полягає, насамперед, в її універсальності. Йдеться про те, що геоєкологічна компетентність має надпредметний та надпрофесійний характер (здатність особистості здійснювати складні поліфункціональні, поліпредметні, культурнодоцільні види діяльності, ефективно розв'язуючи актуальні індивідуальні та соціальні проблеми) та пронизує всю сукупність моральних взаємозв'язків у системі «людина – природа – суспільство». Вона є необхідною передумовою громадянського становлення особистості майбутнього фахівця, її гуманістичного ставлення до природних і соціальних цінностей.

Геоєкологічну компетентність майбутніх фахівців сфери туризму ми розглядаємо, як складну, інтегративну властивість особистості, яка поєднує науково-природничі знання, вміння, професійно важливі якості, що визначають активну позицію особистості в галузі охорони навколишнього природного середовища, раціонального використання і відтворення природних ресурсів, забезпечують здатність здійснювати професійну діяльність у галузі туризму з позицій геоєкологічної обґрунтованості і доцільності.

Дослідження змісту поняття «геоєкологічна компетентність» ґрунтується на результатах аналізу поняття «екологічна компетентність». Вчені, які досліджують питання формування екологічної компетентності (Колонькова О.О, Маршицька В.В., Пустовіт Н.А., Пруцакова О.Л., Руденко Л.Д., Титаренко Л.М., Шмалей С.В., Ахметова М.Х., Єрмаков Д.С. та ін.), найчастіше до її структури включають мотиваційно-ціннісний (потребнісно-мотиваційний, ціннісно-змістовий), когнітивний (пізнавальний, знаннєвий), емоційний (емоційно-вольовий), діяльнісно-поведінковий (практично-діяльнісний, технологічний) та рефлексивний компоненти, що взаємопов'язані [2, с. 2].

На основі поглибленого аналізу підходів науковців щодо структури екологічної компетентності, а також з урахуванням вимог Державного стандарту загальної середньої та професійної освіти, специфіки професійної геоєкологічної діяльності, результатів опитування експертів-екологів, автор

пропонує такі компоненти геоекологічної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму: *ціннісно-мотиваційний (аксеологічний)* (поєднання у студентів мотивів, інтересів, потреб, що спонукають до здійснення професійної діяльності; наявність ціннісних орієнтацій, розуміння смислів професійної діяльності, що визначають усвідомлення необхідності збереження природного середовища як найважливішої цінності); *когнітивний* (формування системи геоекологічних знань (природничо-наукових, світоглядних, нормативно-правових, практичних), способів мислення, які виступають орієнтовною основою для професійної діяльності); *етико-діяльнісний* (знання про професійну етику; поліпшення стану навколишнього середовища; вміння практично застосовувати геоекологічні знання при виявленні, вирішенні і попередженні екологічних проблем; наявність практичного досвіду); *інформаційно-технологічний* (інтелектуальні та технологічні уміння інформаційної взаємодії та освоєнні фахівцем інформаційного простору суспільства з використанням нових інформаційних технологій); *професійно важливі якості* (логічне мислення; вміння аналізувати; концентрація, розподіл і переключення уваги; словесно-логічна і образна, короткочасна і довготривала пам'ять; широкий кругозір; вміння чітко викладати, формулювати думки і завдання; емоційна стійкість, активність, товарицькість, сила волі, вміння володіти собою в складних ситуаціях; вміння слухати; хороші комунікативні та організаторські здібності; впевненість, домінування в спілкуванні; вміння управляти людьми, пунктуальність).

Запропоновані автором компоненти цілісно відображають змістово-структурні аспекти підготовки майбутніх фахівців сфери туризму до роботи з інформацією, у тому числі в глобальних комп'ютерних мережах; здійснення комунікаційної діяльності в іншомовному середовищі; роботи в колективі та команді; виконання професійної діяльності з позицій соціальної відповідальності з урахуванням вимог стандартів якості; використання загальнонаукових та креативних методів пізнання у професійній діяльності тощо. З урахуванням викладеного, зумовлюється необхідність переосмислення

та вдосконалення існуючих підходів до формування змісту професійної освіти, запровадження інноваційних педагогічних технологій формування геоecологічної компетентності майбутніх фахівців сфери туризму на засадах компетентнісного та професійно-орієнтованого навчання тощо.

ЛІТЕРАТУРА

1. Максименко С. Туристська діяльність: міжнародно-правові аспекти. – М.: Одеса: Латстар, 2001. – 168 с.
2. Юзькова В. Екологічна компетентність учасників навчально-виховного процесу// – [Електронний ресурс]: (наукова стаття), – 5с. Режим доступу : http://iprobuk.cv.ua/images/Oleksyuk/Інтернет_Конференція/5/stattia-Yuzkova.pdf (12.02.17).